

سومین رویداد هفته خلاقیت و نوآوری

اقتصاد مقاومتی و نوآوری در مدیریت شهری

3rd event of Urban Creativity and Innovation Week

الحدث الثالث لأسبوع الإبداع والابتكار

۲۹ فروردین لغایت ۳ اردیبهشت ۱۴۰۵ 18-23 April ۲۹ شوال الی ۵ ذی القعدة

حل مسائل شهری
از راه دانش و نوآوری

تعامل مستمر با نخبگان،
شهروندان، دانشگاه‌ها
و شرکت‌های خلاق

تعامل مستمر بانخبگان، شهروندان، دانشگاه‌ها و شرکت‌های خلاق

سعید قدرتی

سرپرست دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری

پژوهش‌های کاربردی و ارتقای توان حل مسئله را در سازمان و شهر فراهم می‌سازد. توانمندسازی منابع انسانی، تقویت شبکه همکاران متخصص، توسعه فضاهای خلاقانه، حمایت از جریان تولید داده و تحلیل، و فراهم‌سازی امکان رشد برای تیم‌های نوآور، از محورهای اصلی فعالیت ماست. این مجموعه در کنار ایجاد فضای گفت‌وگو و هم‌افزایی، بستری را فراهم می‌کند تا ایده‌ها از سطح مفهوم فراتر بروند و به راهکارهای اجرایی تبدیل شوند. چشم‌انداز دفتر، حرکت به سوی شهری نوآور، داده‌محور و مشارکت‌آفرین است؛ شهری که در آن ظرفیت‌های انسانی و فناوری در کنار هم به‌کار گرفته می‌شوند تا کیفیت زندگی شهروندان ارتقا یابد. ما آینده‌ای را دنبال می‌کنیم که در آن حل مسائل شهری بر پایه شناخت دقیق، تحلیل عمیق، همراهی ذی‌نفعان و توسعه توانمندی‌های نوآورانه استوار باشد. این مسیر چالش‌های خود را دارد، اما باور داریم با اتکا به سرمایه انسانی ارزشمند شهر و سازمان، می‌توانیم الگویی پایدار از مدیریت شهری نوآور و آینده‌نگر ارائه کنیم. امید است این حرکت جمعی، دریچه‌ای تازه به سوی شهری پویا، هوشمند و خلاق بگشاید؛ شهری که هم‌زمان با احترام به هویت خود، آینده را با جسارت و نوآوری می‌سازد.

شهرهای امروز بیش از هر زمان دیگری نیازمند تفکر نو، روش‌های خلاقانه و سازوکارهایی منعطف برای مواجهه با مسائل پیچیده شهری هستند. در چنین وضعیتی، دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری مشهد با هدف ایجاد یک زیست‌بوم پویا برای تحول شهری، نقش خود را به عنوان بازوی نوآوری مدیریت شهری تعریف کرده است؛ نهادی که تلاش می‌کند میان ایده‌ها، ظرفیت‌های تخصصی، فناوری‌های نو و نیازهای واقعی شهر پلی اثربخش برقرار کند. فلسفه ایجاد این دفتر بر پایه این باور شکل گرفته است که حل مسائل شهری دیگر فقط با تکیه بر روش‌های سنتی امکان‌پذیر نیست و لازم است سازمان در تعامل مستمر با نخبگان، شهروندان، دانشگاه‌ها، شرکت‌های خلاق و بخش خصوصی، مسیر تازه‌ای برای تولید راه‌حل و خلق ارزش دنبال کند. دفتر خلاقیت در این چارچوب، مأموریت دارد به عنوان نقطه اتصال میان «دانش»، «نوآوری» و «عمل» فعالیت کرده و فرایند تصمیم‌سازی در شهرداری را با داده، تحلیل، خلاقیت و مشارکت تقویت کند. از منظر کارکردی، تلاش ما بر توسعه زیرساخت‌هایی متمرکز است که امکان رشد ایده‌ها، شکل‌گیری فعالیت‌های نوآورانه، تقویت

حل مسائل شهری از راه دانش و نوآوری

در دفتر خلاقیت و نوآوری شهری، مأموریت ما فقط خلق ایده نیست، بلکه ایجاد چرخه‌ای منسجم برای حل مسائل واقعی شهر بر پایه داده، دانش و ظرفیت‌های نوآورانه است. نگاه ما در معاونت، اجرایی‌سازی این چرخه و اطمینان از آن است که هر مسئله از لحظه شناسایی تا مرحله ارائه راه‌حل، از مسیری روشن، استاندارد و قابل ارزیابی عبور کند. فرایند کار از «تعریف مسئله» آغاز می‌شود؛ مسئله‌ای که با اتکا به داده‌های معتبر، تحلیل‌های فضایی و رصد مستمر شاخص‌های شهری شکل می‌گیرد. در این بخش، مرکز رصد داده‌های شهری نقش محوری دارد و با تولید داده‌های به‌روز، تحلیل‌های تخصصی و پایش روندها، پایه تصمیم‌گیری را فراهم می‌سازد.

معاون دفتر خلاقیت و نوآوری شهری
مجتبی مجید

پس از این مرحله، مسئله وارد چرخه تحلیل و طراحی می‌شود؛ جایی که مطالعات کاربردی، مهندسی ارزش، بنچمارک (بهینه‌کاوی) نمونه‌های موفق و بررسی سناریوهای مختلف به ایجاد شناخت عمیق‌تر از مسئله کمک می‌کند. در ادامه، ظرفیت مراکز نوآوری شهری فعال می‌شوند تا ایده‌ها، فناوری‌ها و مدل‌های خلاقانه را برای تولید محصول، خدمت یا راهکار مناسب ارائه دهند. بخش مهمی از این فرایند نیز از طریق رویدادهای خلاقانه، چالش‌ها و گرد همایی‌های تخصصی شکل می‌گیرد؛ جایی که متخصصان، نوآوران و تیم‌های جوان می‌توانند در حل مسائل شهری نقش‌آفرینی کنند. هدف ما ساختن مسیری کارآمد، داده‌محور و نوآورانه است؛ مسیری که بتواند مسائل شهر را به فرصت‌هایی برای خلق ارزش، بهبود خدمات و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان تبدیل کند.

به نام آفریدگار اندیشه‌های نو

۲. مرجعیت علمی و افزایش غنای فکری سرمایه‌های انسانی

برای حرکت استوار در مسیر نوآوری شهری، باید با مفاهیم، اصطلاحات، مبانی موضوعات و کلیدواژه‌های مرتبط با دفتر آشنا بود و نیز آن را برای دیگران تبیین کرد. از این رو، «نگارش کتاب‌های دانش‌افزایی» با هدف تولید ادبیات بومی و تبیین دقیق مفاهیم تحول‌آفرین در دستورکار قرار گرفت. این آثار با هدف بنچمارک (بهینه‌کاوی)، پل ارتباطی میان نظریه‌های نوین جهانی و نیازهای واقعی شهر مشهد هستند تا دانش را به قدرت اجرایی بدل کنند. تولید هفت عنوان کتاب موضوعی دانش‌افزایی مدیریت شهری با موضوعات هوش مصنوعی، خلاقیت و نوآوری مفهومی برای پیشرفت، داده‌کاوی، رصدخانه شهری، مسئله‌شناسی، شهر ۱۵ دقیقه‌ای و اتوبوس هیدروژنی از فعالیت‌های این دفتر بود.

۳. گفتمان‌سازی و ترویج فرهنگ نوآوری

انتشار «ویژه‌نامه شهر نوآور»، ویتترین تجارب و تازه‌های هوشمندی و خلاقیت مدیریت شهری است. با هدف ترویج الگوهای موفق و ایجاد زبان مشترک میان ذی‌نفعان، ۲۲ نشریه «شهر نوآور» با موضوعات مختلف از طریق اتوماسیون‌آداری برای همکاران شهرداری ارسال شده است.

۴. راهبری استراتژیک و افق‌گشایی ملی

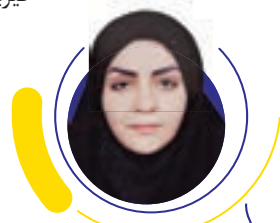
باراه اندازی کمیته خلاقیت و نوآوری کلان‌شهرها، «نگارش چشم‌انداز کمیته کلان‌شهرها» به عنوان یک سند بالادستی انجام یافت. این اقدام، جایگاه شهرداری مشهد را از یک مجری محلی به یک «راهبر فکری» در تراز ملی ارتقا داد تا مسیر حرکت کلان‌شهرهای ایران در افق پیش‌رو، روشن و هدفمند ترسیم شود.

۵. دیدبانی هوشمند و پایش افق‌های نوظهور

در دنیای تغییرات شتابان، سکون معنایی ندارد. «رصد نوآوری» در قالب ویژه‌نامه در هفت شماره با هدف معرفی شرکت‌های دانش‌بنیان و محصولات و فعالیت‌های مرتبط آن‌ها با مدیریت شهری از دیگر اقدامات دفتر به شمار می‌رود.

«بیاتاکل برافشانیم و می‌درساغراندازیم»
فلک‌راسقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم»

در عصری که «شهر» دیگر نه یک کالبد فیزیکی، که کانون تبند تحولت بنیادین، نوآورانه و اجتماعی است، دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری مشهد رسالت خود را فراتر از وظایف اداری، بر پایه «تحول در نظام حکمرانی» بنا نهاده است. ما بر این باوریم که نوآوری نه یک انتخاب، بلکه یگانه راه عبور از چالش‌های پیچیده کلان‌شهری است. در این راستا، با توجه به اینکه دفتر خلاقیت و نوآوری شهری مشهد اولین بار در ساختار شهرداری مشهد تأسیس شد، تلاش شده است که اقدامات زیرساختی و بنیادینی در مدیریت شهری در حوزه خلاقیت و نوآوری انجام گیرد.

فرزانه مجریان

مسئول امور پیگیری‌های ویژه

اقدامات شاخص این دفتر عبارت است از: تأسیس و توسعه نهاد‌های نوآوری، توسعه زیرساخت‌های نوآوری، پروژه‌های تحولی، توسعه زیست‌بوم نوآوری، شبکه‌سازی و تعاملات علمی، تولید دانش و انتشارات. این دستاوردها حاصل رویکرد هوشمند و برنامه‌ریزی شده دفتر در راستای تحقق مأموریت‌های محوله بوده و توانسته است شهرداری مشهد را به عنوان پیشگام در عرصه نوآوری شهری در کشور مطرح کند. تداوم این مسیر با حفظ روحیه نوآوری و تعامل با همه ذی‌نفعان، ضامن تحقق آرمان‌های شهر هوشمند و شهروند محور خواهد بود.

۱. معماری سازمانی و انتظام بخشی فرایندها

با نگاهی ساختار یافته به پایداری نوآوری، «تهیه و تدوین دستورالعمل‌های تخصصی دفتر»، در اولویت قرار گرفت. این اقدام، نه فقط یک وظیفه اداری، بلکه پی‌ریزی «قانون اساسی نوآوری» در بدنه شهرداری بود تا مسیر حرکت از ایده پردازی تا اجرا، بر مدار استانداردهای علمی و بومی قرار گیرد. در این راستا پنج دستورالعمل در حوزه‌های مسئله‌یابی و حل مسئله سازمانی، قرارداد‌های نوآورانه و فرایندهای کارخانه نوآوری شهری تهیه و تدوین شد.

موتور محرکه نوآوری و درآمدزایی پایدار در شهرداری مشهد

محمد صفریان، مسئول امور ایده‌های شهری

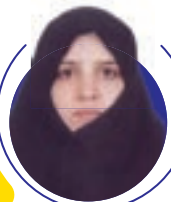

در مواجهه با محیط‌های پرتلاطم و پیچیده امروزی، مدیران و کارکنان همواره با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند. این چالش‌ها، در صورت عدم مدیریت صحیح، می‌توانند منجر به یکنواختی محیط کار، کاهش اشتیاق و درگیری روزمره کارکنان شوند. محیط‌های کاری، گاه با چالش یکنواختی و کاهش انگیزه در میان کارکنان روبه‌رو می‌شوند. لیگ خلاقیت دقیقاً برای شکستن این چرخه و ایجاد فضایی پویا و انگیزشی طراحی شده است. این رقابت تیمی، کارکنان شهرداری مشهد را از تمام حوزه‌های کاری مدیریت شهری، گردهم می‌آورد تا در قالب گروه‌های ایده‌پرداز، با مسائل

سازمانی، به‌ویژه در حوزه درآمدزایی، درگیر شوند و راه‌حل‌های کاربردی، خلاقانه و مبتکرانه خود را عرضه کنند. لیگ خلاقیت به‌گونه‌ای طراحی شده است تا ضمن حفظ پویایی و هیجان، به بهترین شکل ایده‌ها را پرورش دهد. لیگ خلاقیت به عنوان یک راهکار اساسی، با بهره‌گیری از قدرت تیم‌های مشارکتی، به دنبال یافتن مسائل سازمانی و ارائه راه‌حل‌های نوآورانه و کاربردی است. مزایای این رویکرد مشارکتی شامل ارتقای دانش سازمانی، ایجاد انگیزه در پرسنل، افزایش تعهد سازمانی و در نهایت، دستیابی به نتایج ملموس است.

مدیریت شهری، پیشران اصلی جریان نوآوری

در راستای تحقق اهداف کلان توسعه پایدار شهری و ارتقای مستمر کیفیت خدمات ارائه شده به شهروندان، دفتر خلاقیت و نوآوری شهری با تمرکز بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های نوآوری و شرکت‌های دانش بنیان، گام‌های مؤثری در حوزه انعقاد قراردادها، خلاقانه و نوآورانه برداشته است. این تلاش‌ها با هدف هم‌افزایی دانش و فناوری‌های روزآمد مدیریت شهری صورت پذیرفته است. استفاده از رویکردهای دانش بنیان و قراردادها، نوآورانه، فرصتی مغتنم برای شهرداری به دلیل بهره‌مندی از آخرین دستاوردهای علمی و فناوری در راستای حل مسائل پیچیده شهری است. این مهم نه تنها به ارتقای سطح کیفی خدمات و افزایش رضایتمندی شهروندان کمک می‌کند، بلکه موجب ایجاد تحول در فرایندهای داخلی و افزایش بهره‌وری کارکنان شهرداری نیز خواهد شد. ما بر این باوریم که تداوم و گسترش این همکاری‌ها، مسیری روشن را برای تبدیل شهر به محیط هوشمندتر، پایدارتر و زیست پذیرتر ترسیم خواهد کرد.

مسئول امور برنامه‌ریزی طرح‌های نوآورانه
اعظم افراسیابی

عقد قراردادها، نوآورانه نه تنها به کاهش هزینه‌های جاری و بهینه‌سازی فرایندها منجر شده، بلکه زمینه‌ساز بومی‌سازی فناوری‌های نوین در بدنه مدیریت شهری گردیده است. ما موفق شدیم با تکبیر توانمندی شرکت‌های خلاق داخلی، راهکارهای کارآمدی را برای چالش‌های شهری طراحی کنیم. نگاه مادر دفتر خلاقیت و نوآوری شهری، عبور از نگاه پیمانکاری صرف و حرکت به سوی «مشارکت‌های نوآورانه» است. این دستاوردها حاصل تلاش تیمی و اعتماد مدیران شهرداری به توانمندی زیست بوم نوآوری است. ما معتقدیم با تداوم این مسیر، شهرداری از یک دستگاه مصرف‌کننده به پیشران اصلی جریان نوآوری در شهر تبدیل می‌شود و آینده‌ای هوشمند و کارآمد، در گرو پیوند مستحکم خلاقیت با زیرساخت‌های اجرایی خواهد داشت. در این راستا پس از ابلاغ دستورالعمل خرید خدمات مشاوره طرح‌های دانش بنیان، مهندسی معکوس و نوآورانه شهرداری مشهد در سطح معاملات کوچک و متوسط و برگزاری کمیسیون‌ها و کمیته‌های راهبری طرح‌های دانش بنیان، عقد قراردادها، نوآورانه توسط این دفتر و حوزه‌های مجری در شهرداری و در راستای تجاری‌سازی، انتشار و کاربردی‌سازی طرح‌های نوآورانه انجام شد. در این زمینه هفده قرارداد نوآورانه در سال ۱۴۰۴ و پنج قرارداد در سال ۱۴۰۳ و همچنین ۲۲ قرارداد با شرکت‌های دانش بنیان در سال ۱۴۰۴ و ۶۶ قرارداد در سال ۱۴۰۳ منعقد شده است. همچنین با تهیه و تدوین چهار کتاب از ۶۷ محصول دانش بنیان سراسر کشور معرفی شده در سایت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری به تفکیک چهار مرکز نوآوری (خدمات شهری و شهرسازی، عمران، حمل و نقل و ترافیک، فرهنگی، اجتماعی و زیارت، مدیریت، اقتصاد و هوشمندسازی) تلاش شده است تا این محصولات برای بهره‌برداری در اختیار حوزه‌های مختلف مدیریت شهری قرار گیرد.

باشگاه برنامه ریزان شهری شهرداری مشهد

به طور کلی مقوله مشارکت نخبگانی در حوزه فکر، اندیشه و برنامه ریزی شهری نه تنها زمینه تأثیرگذاری تلاش‌های مدیران شهری را فراهم می‌کند، بلکه به عنوان بسترهای توان آفرینی در مدیریت شهری می‌تواند زمینه ساز بهینگی در تصمیمات و سیاست‌گذاری‌ها شود و نیز به پیشگیری از رخداد وقایع نامطلوب و حل مسائل شهرداری کمک کند و به خروجی‌های مطلوبی دست یابد.

باشگاه برنامه ریزان شهری شهرداری مشهد با هدف بهره‌مندی از ظرفیت سرمایه‌های انسانی شهری و همکاران شهرداری مشهد، در فرایندهای مرتبط با حوزه‌های برنامه ریزی (نظیر نظام خلاقیت، نوآوری شهری، مطالعات، آموزش، مهندسی ارزش و...) و همچنین مشارکت داوطلبانه همکاران در حوزه‌های مرتبط پیش بینی و در سال ۱۴۰۳ راه اندازی شد که هم اکنون دارای ۶۰۰ عضو است. از این رو با هدف بهره‌مندی از ظرفیت باشگاه برنامه ریزان شهری و ایجاد هسته‌های متخصص و اندیشه ورز، به منظور کمک به حل مسائل احصا شده معاونت‌ها و سازمان‌های وابسته شهرداری مشهد، این دفتر اقدام به تشکیل میزهای علمی تخصصی باشگاه برنامه ریزان شهری در ۶ حوزه تخصصی خدمات شهری، برنامه ریزی و منابع انسانی، شهرسازی، عمران و حمل و نقل، فرهنگی، مالی و اقتصادی نموده است. و در اولین اقدام ۱۰۰ نفر از همکاران منتخب شهرداری و ۱۵۰ نفر از نخبگان و متخصصین شهری در قالب طبقه برنامه ریزان شهری شناسایی شده‌اند و در برنامه‌های مختلف از خدمات ایشان استفاده گردیده است.

مسئول امور حل مسئله
زهره شرافت افروز

وقتی مردم یاد می‌گیرند «ریشه» مسائل محله‌شان را پیدا کنند

نخستین کمپ مسئله‌یابی شوراهای محلات در ۹ منطقه مشهد برگزار شد

تحلیلگر» مدیریت شهری، تبدیل نماید و تغییر نگاه از «مطالبه‌گری» به «تحلیلی‌گری محلی» را تثبیت نماید.

اما این مدل چگونه اجرا شد؟ در کارگاه‌های نیم‌روزه، اعضای شوراهای محلات با تکنیک‌های استاندارد مسئله‌یابی مانند طوفان فکری برای طرح مسائل و نمودار علت و معلولی (استخوان ماهی) برای ریشه‌یابی آشنا شدند. این ابزارها که توسط تیم تخصصی دفتر به بوم‌محله‌های مشهد اقتباس شده بود، به شهروندان امکان می‌داد از توصیف ساده مشکلات فراتر بروند و لایه‌های پنهان هر مسئله را کشف کنند.

دست‌آورد این رویکرد فراتر از انتظار بود. سطح بالای درک تحلیلی اعضای شوراهای حضور پرشور و مستمر آنان از ابتدا تا پایان برنامه، نشان داد سرمایه اجتماعی عظیمی در محلات وجود دارد که تنها نیازمند «روش» و «ابزار» است، نه دیکته‌کردن راه حل از بالا. این رویدادها اثبات کرد که طراحی فرایندهای مشارکتی خلاقانه توسط نهادی متخصص مانند دفتر خلاقیت و نوآوری شهری، می‌تواند کیفیت تعامل شهروندان با مدیریت شهری را به سطحی کاملاً جدید ارتقا دهد. از دیگر نقاط قوت این کمپ‌ها می‌توان به «ایجاد بستر تعامل مستقیم میان مردم، کارشناسان و متخصصان شهری» و «تغییر گفتمان از مطالبه صرف به مشارکت در حل مسئله» اشاره کرد.

همیشه گفتن «چیزی درست نیست» کافی نیست. مهم‌تر از آن، فهمیدن «چرا درست نیست» است. این اصل ساده اما مغفول مانده، هسته اصلی رویکردی است که دفتر خلاقیت و نوآوری شهری شهرداری مشهد در دستور کار خود قرار داده است. تجربه نشان می‌دهد ساکنان محلات، عمیق‌ترین آگاهی را از کاستی‌های محل زندگی خود دارند، اما اغلب فاقد ابزار و روشی ساختاریافته برای ریشه‌یابی مسائل هستند. نتیجه این خلأ، انباشتی از مطالبات سطحی، پراکنده و بعضاً غیرکارشناسی است که نه به بهینه‌سازی منابع کمک می‌کند و نه منجر به حل پایدار مشکلات می‌شود.

این دفتر با طراحی و اجرای نخستین دوره «کمپ مسئله‌یابی شوراهای محلات» در نیمه دوم سال ۱۴۰۴، تلاش کرد این خلأ را پر کند. این رویدادها که در ۹ منطقه مختلف شهر و با همکاری دبیرخانه شوراهای اجتماعی محلات، مناطق شهرداری و با مشارکت اعضای شورای محلات ۱۰۵ محله شهری برگزار شد، حاصل یک بازاندیشی روش شناختی در مدیریت مشارکتی شهر بود و تلاش نمود تا با ارائه مدلی نوین، احساس نارضایتی را به داده‌ای قابل تحلیل و یک شهروند صرفاً معترض را به «همیار

غلا مرزوق عباس‌زاده

سید مجتبی برادران محسنیان

مسئول امور نظام پیشنهادها

طلیحه‌دار تحول سازمانی با هدف ارتقای نوآوری و هم‌افزایی

«ساعت خلاقیت» با اتکا بر رویکردهای نوین یادگیری تجربی و مشارکتی، تجربه‌ای متمایز را برای کارکنان شهرداری مشهد فراهم آورد. این برنامه، فراتر از انتقال صرف دانش، با ایجاد فضایی پویا و الهام‌بخش، کارکنان را به کاوش، پرسشگری و خلق ایده‌های نو ترغیب نمود. روش‌های به‌کاررفته در این رویداد، ترکیبی نوین از تکنیک‌های خلاقیت‌سنجی و خلاقیت‌پروری بود؛ از نمایش انیمیشن‌های کوتاه و تأثیرگذار با هدف شکستن الگوهای فکری رایج، تا اجرای تست DISC برای شناخت بهتر تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های کاری و بهبود تعاملات درون سازمانی. جلسات

پویای ایده‌پردازی گروهی با هدایت تسهیلگران متخصص، بازی‌های تیمی طراحی شده برای تقویت همکاری و همدلی، و همچنین معرفی کتاب‌های الهام‌بخش در حوزه خلاقیت و نوآوری، همگی در کنار هم، فضایی سرشار از تعامل سازنده و الهام‌بخشی را ایجاد کردند. این محیط پویا، کارکنان را تشویق می‌کرد تا با ذهنی باز و رویکردی خلاقانه به چالش‌های روزمره شغلی خود بنگرند.

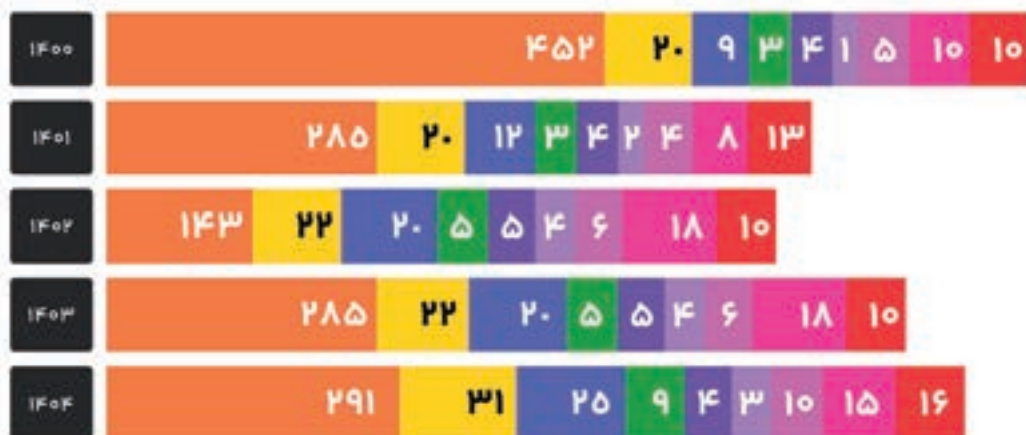
«ساعت خلاقیت» با اجرای دقیق و هدفمند، در پی تحقق تأثیرات چندوجهی و ماندگاری بر سطوح مختلف سازمانی است. یکی از اهداف کلیدی این رویداد، افزایش سطح خلاقیت کارکنان، هم در ابعاد فردی و هم در قالب تیم‌ها بوده است، که این امر به نوبه خود، به بهبود انگیزش شغلی کارکنان و تقویت حس تعلق سازمانی آن‌ها منجر می‌گردد. تحقق مهارت‌های کار تیمی و توانایی همکاری مؤثر میان واحدهای مختلف، دست‌آورد دیگری است که باعث بهبود روابط بین فردی می‌شود و زمینه را برای هم‌افزایی بیشتر فراهم می‌آورد. تجربه همکاری نزدیک در بازی‌های تیمی و جلسات ایده‌پردازی، به طور محسوس روابط بین فردی را تقویت می‌کند و زمینه را برای اجرای پروژه‌های چندوجهی تسهیل می‌نماید. در نتیجه، کارکنان قادر خواهند بود با رویکردی روشمند و خلاقانه‌تر با چالش‌های سازمانی مواجه شوند و توانایی تجزیه و تحلیل مسائل از زوایای مختلف و یافتن راه‌حل‌های نوآورانه در آن‌ها تقویت گردد. در بلندمدت، این رویکرد به بهبود کیفیت خدمات ارائه شده به شهروندان و بهینه‌سازی فرایندهای داخلی شهرداری یاری می‌رساند. این برنامه، سرمایه‌گذاری هوشمندانه‌ای برای آینده ارائه خدمات شهری محسوب می‌شود.

تعداد پیشنهاد های مصوب	تعداد پیشنهاد های دریافتی	سال
۲۵۲	۲۷۳۸	۱۴۰۰
۱۶۰	۲۱۵۱	۱۴۰۱
۲۰۶	۲۰۲۱	۱۴۰۲
۲۰۷	۲۲۰۰	۱۴۰۳
۶۶۰	۵۹۳۹	۱۴۰۴

کارخانه نوآوری مشهد در پاسخ به تحولات ساختاری اقتصاد دانش بنیان و ضرورت حرکت شهرها به سوی الگوی «شهر نوآور» شکل گرفت. در همین راستا، ایجاد فضایی که بتواند حلقه‌های مختلف زنجیره نوآوری را در کنار یکدیگر قرار دهد، به یکی از نیازهای اساسی زیست بوم نوآوری مشهد تبدیل شد. این مجموعه با انتقال تجربه‌های فعالان باتجربه به کارآفرینان در ابتدای مسیر، و همچنین فراهم‌سازی منابع و زیرساخت‌های لازم، نقش مؤثری در گردهمایی بازیگران زیست بوم نوآوری در کنار دیگر اجزای این زیست بوم ایفا می‌کند.

مأموریت کارخانه نوآوری

- تعداد درخواست‌های ثبت شده
- تعداد شرکت‌های پذیرش شده
- تعداد شرکت‌های دانش بنیان
- تعداد ارائه‌دهندگان خدمت
- تعداد شرکت‌های SME
- تعداد شرکت‌های در حال رشد
- تعداد شرکت‌های بزرگ
- تعداد شتاب‌دهنده‌ها
- مجموعه‌های سرمایه‌گذار

نوآوری

شهرها برای حل ساده تر و کم هزینه تر مسائل شهری، به سوی نوآوری، خلاقیت و فناوری حرکت می کنند. همچنین این شهرها با گسترش ویژگی های نوآورانه به سوی ایجاد شبکه تحقیقاتی شهری پیش می روند. در این شبکه برای گسترش نوآوری در شهرها ضروری است مؤلفه های متعددی مانند افزایش سرمایه گذاری دولتی در حوزه های نوآوری شهری، تقویت زیرساخت های فناوری شهری و بهبود کسب و کار شهری مد نظر قرار گیرد. شهرها از طریق استقرار سیستم نوآوری شهری و به واسطه ابزارهای نوآورانه از جمله توسعه واحدها و مراکز نوآوری شهری، تم پارک ها، همکاری های سازمان های شهری و حمایت از محصولات و خدمات نوآورانه، خلاقانه، دانش بنیان و فناورانه، زیرساخت های شهری همانند حمل و نقل، عمران و ابنیه شهری، خدمات شهری، محیط زیست، زمین های شهری، همکاری های فرهنگی، هنری و اجتماعی و... را به طور مؤثری متحول می کند و بر مسائل و مشکلات رشد سریع شهری فائق می آید و با دستیابی به توسعه فرایپایدار، مسیر روشنی را برای رشد شهری محقق می نمایند.

مرکز نوآوری های فرهنگی اجتماعی و زیارت

"مرکز نوآوری های فرهنگی، اجتماعی و زیارت" به عنوان یکی از بازوهای تخصصی شهرداری مشهد در دفتر خلاقیت و نوآوری شهری معاونت برنامه ریزی و توسعه سرمایه انسانی و با هدف تمرکز بر حل مسائل در حوزه های فرهنگ، اجتماع، زیارت، رسانه، درمان و سلامت شکل گرفته است. مأموریت این مرکز، سازماندهی و پشتیبانی از شرکت های خلاق، فناوری و دانش بنیانی است که می توانند برای این مسائل، راهکارهای نوآورانه ارائه دهند. در همین راستا مرکز نوآوری های فرهنگی، اجتماعی و زیارت بعنوان نماینده دفتر خلاقیت و نوآوری شهری دبیرخانه حوزه فناوری و نوآوری در دبیرخانه نشان مشهد را بعهده دارد و همچنین با شرکت در جلسات شهرداری مشهد ۱۳ مساله در حوزه فرهنگی و گردشگری را مورد شناسایی قرار داد. همچنین این مرکز نسبت به معرفی محصولات خلاق و دانش بنیان شرکت های اکوسیستم نوآوری ایران به مجموعه شهرداری مشهد، عقد تفاهم نامه همکاری با دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه امام رضا (ع)، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صنایع دستی میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین برگزاری جلسات "چالش معکوس" یا همان "ReversePitch" در کارخانه نوآوری مشهد و شرکت در رویداد ملی تاثیر پارک علم و فناوری خراسان رضوی سعی داشته است تا با هدف حمایت از شرکت های خلاق و دانش بنیان نسبت به مأموریت خود اقدامات مناسبی را در راستای اهداف سازمانی خود انجام دهد.

مسئول امور مرکز نوآوری فرهنگی اجتماعی و زیارت
کیومرث خوش فامت

مرکز نوآوری حمل و نقل و ترافیک

ایستگاه نوآوری یک واحد نوآوری نوین با ویژگی های با اهمیت درد سترس بودن، ایمن بودن، برخوردار بودن، متصل به انرژی پاک و... است که در راستای حل مسئله های شهری حوزه تخصصی عمران، حمل و نقل و ترافیک شهری، با هدف توسعه ارزش آفرینی شهری و حل مسائل و مشکلات تخصصی شهری، محصولات و خدمات دانش بنیان، مهندسی معکوس و نوآورانه تولید می شود. ایستگاه نوآوری مشهد STATIONM، به عنوان اولین مرکز نوآوری تخصصی حوزه عمران، حمل و نقل و ترافیک مشهد، در فضای نیم طبقه ساختمان ایستگاه مترو کوهسنگی مشهد به متراژ ۲۰۰ مترمربع طی تفاهم نامه ای بین دفتر خلاقیت و نوآوری شهرداری مشهد و شرکت بهره برداری قطار شهری مشهد، به استقرار و ارائه خدمات حمایتی به فریلنسرها، تیم های نوآور و شرکت های دانش بنیان این حوزه تخصصی اختصاص یافت.

مسئول امور مرکز نوآوری عمران، حمل و نقل و ترافیک
علی قهرمانی

مرکز نوآوری هوشمندسازی مدیریت و اقتصاد شهری

مرکز نوآوری هوشمندسازی، مدیریت و اقتصاد شهری شهرداری مشهد با درک تحولات شتابان فناوری های نوین و پیچیدگی های روزافزون مدیریت کلان شهری، با هدف ارتقای حکمرانی شهری و بهبود کیفیت خدمات به شهروندان شکل گرفته است. این مرکز به عنوان یکی از بازوهای راهبردی شهرداری مشهد، نقش مهمی در تحقق چشم انداز شهر هوشمند و حرکت به سوی مدیریت نوین، داده محور و آینده نگر ایفا می کند. این مرکز با تمرکز بر توسعه و به کارگیری فناوری های نظیر هوش مصنوعی، کلان داده، اینترنت اشیا و تحلیل های پیشرفته، بستر لازم برای تحول در فرایندهای تصمیم سازی، تصمیم گیری و ارائه خدمات شهری را فراهم آورده است. همچنین، مرکز نوآوری هوشمندسازی با تمرکز بر اقتصاد شهری، به دنبال طراحی و پیاده سازی مدل های نوین درآمدی و افزایش بهره وری منابع است تا ضمن کاهش هزینه ها، پایداری مالی و رضایت شهروندان را ارتقا دهد.

مسئول امور مرکز نوآوری هوشمندسازی مدیریت و اقتصاد شهری
چوایما

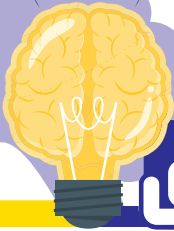
نوآوری های شهری حوزه شهرسازی و خدمات شهری

مرکز نوآوری محیط زیست و خدمات شهری به عنوان یکی از زیر بخش های این حوزه به صورت اکوتون نوآوری در مرز ارتباط دو اکوسیستم مدیریت شهری (معاونت خدمات و محیط زیست شهری) و شبکه نوآوری، بخش خصوصی، شتاب دهنده ها، فینتک ها و... در بوستان دانش با متراژ ۱۰۰۰ متر مربع در حال بهره برداری می باشد. مدیریت پسماند، مشارکت شهروندی، توسعه تنوع گیاهی و جانوری، ایمنی و آتش نشانی، تغییرات اقلیمی، مدیریت منابع آب و بازچرخانی فاضلاب، توسعه انرژی های پاک و در نهایت ارائه خدمات نوآورانه به کلیه زیر بخش های معاونت محیط زیست و خدمات شهری از محورهای خدمتی این مرکز می باشد.

مسئول امور مرکز نوآوری خدمات و محیط زیست شهری
پریادری

امور، رصدخانه شهری و داده‌های مکانی

مجتبی خانی

مسئول امور رصدخانه شهری و داده‌های مکانی شهرداری مشهد

می‌آورد. بهره‌مندی از ظرفیت هم‌اندیشی نخبگان، شرکت‌های دانش‌بنیان و تجارب رصدخانه‌های داخلی و جهانی، رویکردی نوآورانه برای توسعه فعالیت‌ها ایجاد کرده است.

در بعد داده‌های مکانی، این امور با به‌کارگیری فناوری‌های نوین، نقشه‌های پایه و تخصصی شهری را تولید و استقرار می‌بخشد. طراحی استاندارد متادیتا، عرضه یابی سامانه‌ها، تولید هوشمند لایه‌های سه‌بعدی و بهره‌گیری از جمع‌سپاری (VGI) از جمله فعالیت‌هاست. همچنین با انجام تحلیل‌های مکانی پیشرفته و ارائه مدل‌های گرافیکی از گذشته، حال و آینده شهر، و نیز انتشار اطلس‌های شهری، نقش کلیدی در هوشمندسازی و تصمیم‌سازی مبتنی بر مکان ایفا می‌کند.

امور رصدخانه شهری و داده‌های مکانی، به عنوان یکی از بازوهای تخصصی «گروه رصد داده‌های شهری»، با هدف تبدیل داده‌های خام به بینش راهبردی و تصویری شفاف از وضعیت شهر مشهد فعالیت می‌کند. این امور با راهبردی فرایندهای شبیه‌سازی، تحلیل و پردازش داده‌های حاصل از پژوهش‌ها، گزارش‌های آماری و تحلیلی ترکیبی از موضوعات مدیریت شهری را در بستر رصدخانه ارائه می‌دهد.

از طریق تعامل با دستگاه‌های اجرایی و مراکز علمی (در قالب تفاهم‌نامه‌های همکاری)، نسبت به تجمیع داده‌های شهری اقدام کرده و با حساس‌سازی مجموعه‌های مرتبط نسبت به آمارهای کلیدی، بستری برای حل شبکه مسائل شهرداری فراهم

امور انتشار، اطلاعات

وجیهه حسینی

مسئول امور انتشار اطلاعات - دفتر خلاقیت و نوآوری شهرداری مشهد

وجود آمار و اطلاعات صحیح و به‌روز حوزه‌های مختلف، روشن‌کننده مسیر برای ترسیم و برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی موضوعات مورد نیاز تصمیم‌گیری در حوزه مدیریت شهری است. از این رو امور انتشار اطلاعات در دفتر خلاقیت و نوآوری شهری با انجام امور ذیل به این مهم می‌پردازد:

گردآوری و انتشار آمارنامه‌های تخصصی با هدف رصد آماری حوزه‌های تخصصی (آمارنامه‌های مدیریتی، نوآوری، بانوان و ...)

گردآوری و انتشار سالنامه‌های آماری شهرداری

گردآوری و انتشار آمارنامه‌های شهری

برنامه‌ریزی و اقدام در خصوص راه‌اندازی سامانه داده‌نگار (ایجاد یک سامانه یکپارچه، آنلاین و کاربرمحور برای جمع‌آوری، نمایش و به‌روزرسانی اطلاعات آماری مجموعه‌های شهرداری مشهد در راستای ارتقای تصمیم‌گیری‌های داده‌محور)

ایجاد شبکه هم‌رصد (شبکه‌ای از نمایندگان معرفی شده از طرف بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی شهر مشهد در فرایند گردآوری، بارگذاری و تحلیل داده‌های شهری و نیز نمایندگان مجموعه شهرداری در حوزه‌های مرتبط با آمارنامه و موضوعات رصدخانه شهری با هدف تقویت هم‌افزایی، ارتقای کیفیت داده‌ها و ایجاد هویتی مشترک میان نمایندگان مشارکت‌کننده و تقویت جریان ارتباطی داده و رصدخانه شهری و به عنوان پل ارتباطی میان تولید داده، تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری شهری)

تهیه گزارش‌های آماری در قالب اینفوگرافیک و گزارش‌های مصور (گزارش‌های آماری موضوعی و کاربردی از داده‌های آماری گردآوری شده در آمارنامه و سالنامه شهرداری مشهد و نیز سایر منابع آماری معتبر و به‌منظور پشتیبانی از تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر داده در سطوح مختلف مدیریت شهری)

منظومه جامع سنجش داده‌کاوی برای ارتقای مدیریت شهری مشهد

احمد نوفرستی

مسئول امور داده‌کاوی

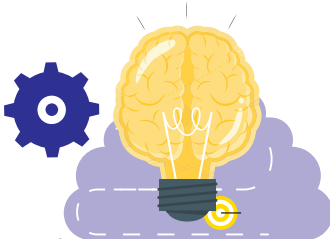

مکانی، بهینه‌سازی خطوط و توزیع ناوگان، کشف ناهنجاری‌ها و پیشنهاد سیاست‌های تعرفه‌ای، مراحل فنی شامل تجمیع و پاک‌سازی داده‌ها، آنالیز برای حفظ حریم خصوصی، ساخت ویژگی‌های زمانی/مکانی، خوشه‌بندی مسافران و ایستگاه‌ها، استخراج قوانین انجمنی، مدل‌های سری زمانی برای پیش‌بینی تقاضا، و تحلیل مسیرها با کمک الگوریتم‌های مسیریابی و تحلیل گراف بوده و خروجی‌ها شامل نقشه گرمایی تقاضا، پیشنهاد الگوهای تقویتی یا تعدیلی خطوط، زمان‌بندی محرک-محور ناوگان و داشبوردهای تصمیم‌گیری خواهد بود.

اجرای موفق مستلزم فاز پایلوت، همگام‌سازی با داده‌های GIS شهری، مشارکت ذی‌نفعان (شرکت‌های حمل و نقل، شهرداری، جامعه محلی) و ارزشیابی مداوم KPIها است. رعایت استانداردهای حفاظت داده و گزارش‌پذیری شفاف برای اعتماد عمومی ضروری است. این ترکیب روش‌های میدانی و داده‌کاوی، مبنای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد برای مدیریت شهری هوشمند فراهم می‌آورد.

این بسته شامل ۵۲ طرح کوتاه نظرسنجی و کیفیت‌سنجی در چهار حوزه فرهنگی، خدمات شهری، شهرآرایی و حمل و نقل است که با تکیه بر شاخص‌های برنامه‌عملیاتی (رضایت، دسترسی، کیفیت، پوشش، کارآمدی، هزینه-اثربخشی و ایمنی) طراحی شده‌اند. هر طرح هدف محور، با ابزارهای مناسب (پرسش‌نامه ساختاریافته، مصاحبه عمیق، مشاهده میدانی، GIS و اندازه‌گیری‌های عینی) و نمونه‌گیری متناسب با جمعیت هدف ارائه شده تا خروجی‌هایی عملیاتی مانند چک‌لیست‌های بهبود، شاخص‌های عملکرد (KPI)، نقشه‌های پوشش و بسته‌های سیاستی تولید شود. هدف کلی ارتقای کیفیت خدمات شهری، افزایش رضایتمندی شهروندان و بهره‌وری منابع در سطوح محلی است.

در کنار نظرسنجی‌ها، طرح داده‌کاوی تراکنش‌های کارت هوشمند شهروندی برای بهینه‌سازی حمل و نقل طراحی شده است. اهداف اصلی: تحلیل الگوهای سفر، ساخت ماتریس‌های مبدأ-مقصد، پیش‌بینی تقاضای زمانی و

مفهوم شهر ۱۵ دقیقه ای چیست؟

اصول پایه برنامه ریزی شهری که تحقق شهر ۱۵ دقیقه ای را ممکن می سازد

مفهوم شهر ۱۵ دقیقه ای به یک پارادایم جدید در سیاست گذاری و برنامه ریزی شهری اشاره دارد که توجه را به محله ها به عنوان «مکان» و نه صرفاً یک واحد برنامه ریزی فضایی و عملکردی معطوف می کند. ایده اصلی این مفهوم این است که خدمات و امکانات حیاتی شهری باید در فاصله ۱۵ دقیقه پیاده روی یا دوچرخه سواری از محل سکونت قابل دسترسی باشند. شهر ۱۵ دقیقه ای مدلی از توسعه شهری است که هدفش تأمین دسترسی عادلانه شهروندان به خدمات اصلی زندگی روزمره (کار، آموزش، سلامت، خرید و فراغت) در حداکثر ۱۵ دقیقه پیاده روی یا دوچرخه سواری از محل سکونت است. این رویکرد با تمرکز بر محله محوری، کاهش وابستگی به خودرو و ارتقای کیفیت زندگی، بهره وری سرمایه گذاری های شهری را افزایش می دهد. این رویکرد، یک ابزار مدیریتی برای تحقق عدالت فضایی، کاهش هزینه های شهر و افزایش رضایت شهروندان است. نه صرفاً یک ایده کالبدی.

ویدا مضافی

مسئول امور صد طرح های کالبدی

۱ محله های با کاربری مختلط

۲ برنامه ریزی مبتنی بر نزدیکی به خدمات

۳ برنامه ریزی برای حمل و نقل فعال

ترکیب فضاهای مسکونی، تجاری و تفریحی برای تضمین دسترسی به خدمات و نیازهای روزمره

قراردادن خدمات و امکانات در نزدیکی محل سکونت برای کاهش فاصله های سفر

طراحی زیرساخت هایی برای پیاده روی و دوچرخه سواری که دسترسی را تسهیل کند

۴ مشارکت شهروندان در برنامه ریزی

۵ برنامه ریزی مبتنی بر نوآوری و هوش مصنوعی

درگیر کردن جامعه محلی در فرایند تصمیم گیری برای ایجاد شهری که نیازهای آن ها را برآورده کند

استفاده از فناوری های هوشمند

